

Családok támogatása

Észak-Magyarországi JOGpontok

Arról már a korábbi fejezetekben is volt szó, hogy az egészségbiztosítási járulék megfizetésével a befizető személy jogosulttá válik a társadalombiztosítási törvényben felsorolt ellátásokra, amely közül több is a gyermekvállaláshoz, illetve családalapításhoz kapcsolódik.

Jelen fejezet célja a vonatkozó egészségbiztosítási ellátásoknak és a személyi jövedelemadó törvényben biztosított kedvezményeknek az áttekintése és rövid bemutatása.

I. Egészségbiztosítási ellátások

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény alapján a kapcsolódó pénzbeli ellátások a következők:

- csecsemőgondozási díj (CSED),
- gyermekgondozási díj (GYED),
- gyermekápolási táppénz (GYÁP).

a. **I/1.Csecsemőgondozási díj**

A csecsemőgondozási díj a terhességi-gyermekágyi segély helyett került bevezetésre és a gyermek születéséhez kapcsolódóan kieső jövedelem pótlását szolgálja és a szülési

szabadság időtartamára, de legfeljebb a gyermek születését követő 168. napig jár, kivéve a koraszülött gyermekek esetében, ahol legfeljebb a gyermek 1 éves korág jár. Csecsemőgondozási díjra jogosult, aki a szülést megelőzően két éven belül 365 napon át biztosított volt, és a biztosítás tartama alatt vagy a biztosítás megszűnését követő 42 napon belül szül.

Nem jár csecsemőgondozási díj a szülési szabadságnak arra a tartamára, amelyre a szülő a teljes keresetét megkapta, vagy amelyben bármilyen jogviszonyban keresőtevékenységet folytatott.

A csecsemőgondozási díj a naptári napi alap, illetve a naptári napi jövedelem 70 %-a. A csecsemőgondozási díj összegéből a folyósító szerv a személyi jövedelemadó előleget levonja.

I/2. Gyermekgondozási díj

A gyermekgondozási díj a gyermekvállalás támogatására nyújtott pénzbeli ellátás. A gyermekgondozási díj biztosítási jogviszony, illetve felsőoktatási intézmény nappali tagozatán folytatott hallgatói jogviszony alapján járó pénzbeli ellátás, amely nem azonos az alanyi jogon igénybe vehető

gyermekgondozást segítő ellátással (korábban gyermekgondozási segély).

Gyermekgondozási díjra jogosult a gyermeket saját háztartásában nevelő:

- biztosított szülő (apa, örökbefogadó szülő is), ha a szülést megelőzően két éven belül 365 napon át biztosított volt,
- csecsemőgondozási díjra jogosult szülő, akinek a biztosítási jogviszonya a csecsemőgondozási díjra való jogosultság időtartama alatt szűnt meg feltéve, hogy a szülést (igénylést) megelőző két éven belül 365 napon át biztosított volt.

Fontos tudni, hogy 2017. évtől kezdődően a gyermekgondozási díj mellett időkorlátozás nélkül lehet keresőtevékenységet folytatni.

2014 óta kiegészült a gyermekgondozási díjra jogosultak köre a felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatóival, akik a saját háztartásában nevelt gyermekük után úgynevezett „diplomás gyed”-re lehetnek jogosultak, abban az esetben ha:

- gyermek születését megelőző két éven belül államilag elismert felsőoktatási intézményben magyar nyelvű

nappali képzésben legalább két félév aktív hallgatói jogviszonnal rendelkeznek (min. 260 nap hallgatói jogviszony), és

- a gyermek a hallgatói jogviszony fennállása alatt vagy a hallgatói jogviszony szünetelését, illetve megszűnését követő 1 éven belül születik.

A gyermekgondozási díj legkorábban a csecsemőgondozási díj, illetőleg az annak megfelelő időtartam lejártát követő naptól legfeljebb a gyermek 2. életévének betöltéséig jár, amely ikergyermekek esetén további egy évvel meghosszabbodik. Az úgynevezett „diplomás gyed” ezzel szemben csak a gyermek születésének napjától a gyermek 1 éves koráig jár.

A gyermekgondozási díj összege a naptári napi alapjövedelem 70 %-a, de legfeljebb havonta a mindenkori minimálbér kétszeresének 70%-a (2020-ban a minimálbér összege 161.000 Ft). A „diplomás gyed” havi összege másként alakul:

- a felsőfokú alapképzésben, szakképzésben vagy szakirányú továbbképzésben részt vevő hallgató esetén a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér 70 %-a (2020-ban 112.700 Ft),

- a mesterképzésben, osztatlan vagy doktori képzésben részt vevő hallgató esetén a jogosultság kezdő napján érvényes garantált bérminimum 70 %-a (2020-ban 147.420,- Ft).

A gyermekgondozási díj összegéből a folyósító szerv által levonásra kerül az személyi jövedelemadó előleg és a nyugdíjjárulék is.

1/3. Gyermekápolási táppénz

A gyermekápolási táppénz a 12 éven aluli gyermek betegsége esetén a szülőt megillető pénzbeli ellátás. Ebben az esetben a szülő nem a saját betegsége okán válik keresőképtelenné, hanem a gyermeke betegsége miatt nem tudja munkáját ellátni.

A gyermekápolási táppénzre jogosultság feltételei megegyeznek a táppénz általános jogosultsági feltételeivel, vagyis a gyermekápolási táppénzre ugyanazok a biztosítottak jogosultak, akik saját keresőképtelenségük esetén táppénzben részesülhetnek.

A gyermekápolási táppénz folyósításának időtartama elsődlegesen a beteg gyermek életkorától függ. Ha a biztosított szülő a gyermek ápolása címén igényel táppénzt,

előzményként a gyermek előző születésnapjától a gyermek következő születésnapjáig eltöltött táppénzes napokat kell figyelembe venni (azaz nem naptári évhez igazodik). A gyermek életkora alapján igénybe vehető gyermekápolási táppénzes napok száma:

- A táppénz az egyévesnél fiatalabb gyermek szoptatása, ápolása címén a gyermek egyéves koráig időbeli korlátozás nélkül jár.
- Az 1 évesnél idősebb, de 3 évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként 84 naptári nap gyermekápolási táppénz folyósítható.
- A 3 évesnél idősebb, de 6 évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként a szülőnek 42, egyedülálló szülőnek 84 naptári nap gyermekápolási táppénz folyósítható.
- A 6 évesnél idősebb, de 12 évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként a szülőnek 14, egyedülálló szülőnek 28 naptári nap gyermekápolási táppénz folyósítható.

Mint látható a napok számát befolyásolja, hogy a szülő egyedülálló-e vagy sem. Egyedülállónak kell ebből a szempontból tekintetni azt, aki elvált, házastársától külön él,

özvegy, nincs élettársa, nőtlen vagy hajadon. Fentiek alapján az is látszik, hogy a gyermek anyja helyett az apa is igénybe veheti a gyermekápolási táppénzt.

II. Személyi jövedelemadóból igénybe vehető kedvezmények

Az egyéni vállalkozásból származó jövedelem után a magánszemélynek adóelőleget kell fizetnie. Az egyéni vállalkozó a vállalkozói kivét, illetőleg az átalányban megállapított adóalapból a feltételek megléte esetén első házások kedvezményét, családi kedvezményt érvényesíthet, illetőleg összevont adóalapjának adóját személyi kedvezménnyel csökkentheti, ha erről az éves adóelőleg nyilatkozatban rendelkezik.

II/1 Első házások kedvezménye

2015 évtől került bevezetésre az első házások adókedvezménye, amely abban az esetben vehető igénybe,

ha a házaspár legalább egyik tagja az első házasságát köti. A kedvezményt a házassági életközösség fennállása alatt a házasságkötést követő hónaptól legfeljebb 2 évig vagy a családi adókedvezmény folyósításának kezdetéig lehet igénybe venni.

A kedvezmény értelmében a házastársak az összevont adóalapba tartozó jövedelem után havi 33.335,- Ft összeggel csökkenthetik adóalapjukat, amely a valóságban havonta 5.000,- Ft adóösszegének felel meg.

Az adóelőleg-nyilatkozatban meg kell jelölni, hogy melyik házastárs veszi igénybe a kedvezményt vagy azt megosztva veszik-e igénybe.

Nem érvényesíthető tovább a kedvezmény, ha a házasság 24 hónapon belül felbomlik, illetve automatikusan megszűnik, ha a magzat után családi adókedvezményt érvényesítenek.

II/2. Családi adókedvezmény

A családi kedvezmény nem a megfizetendő adó összegét, hanem az adóelőleg megállapítását megelőzően, a magánszemély összevont adóalapját csökkenti, amely az évben végzett összes jövedelemszerzésre irányuló tevékenységének bevételének az összessége, azaz a

munkaviszonyon kívül a megbízási és egyéb jogviszonyok is idetartoznak.

A családi kedvezmény összege a családban eltartottak számától függ, 2020-ban a kedvezmény mértéke eltartottanként és jogosultsági hónaponként az alábbiak szerint alakul:

- egy eltartott esetén 66.670,- Ft (nettó bérben: 10.000,- Ft/hó),
- kettő eltartott esetén 133.330,- Ft
- három és minden további eltartott esetén 220.000,- Ft (nettó bérben: 33.000,- Ft/hó).

Fontos annak a tisztázása, hogy ki minősül eltartottnak, ezek különösen:

- akire tekintettel a magánszemély családi pótlékra jogosult,
- a magzat a várandósság időszakában (fogantatásának 91. napjától megszületéséig)
- továbbá az a gyermek, akit a családi pótlék összegének megállapítása szempontjából figyelembe lehet venni (pl.: közoktatási intézmény tanulója, első felsőoktatási képzésben vagy egyetemen nappali tagozatos képzésben hallgatóként tanul).

A jogosultság a tankötelezettség időtartamáig kötelezően jár (16 éves kor betöltéséig), illetve ha a lejáratkor a gyermek még közoktatásban tanul, akkor annak a tanévnek a végéig, amelyben a gyermek a 20. – sajátos nevelési igényű tanuló esetén a 23. – életévét betölti.

A családi kedvezményt az érvényesíthető összeg vagy a kedvezményezett eltartottak megosztásával a jogosultak közösen is érvényesíthetik, illetve a velük közös háztartásban élő házastárssal, élettárssal megoszthatják. A családi kedvezmény megosztott érvényesítését a jogosultak már az adóelőleget megállapító munkáltatótól is kérhetik, ha erről közös nyilatkozatot tesznek.

A felváltva gondozott gyermek után a különélő szülők külön-külön a családi kedvezmény 50 %-nak érvényesítésére jogosultak.

II/ 3. Családi járulékkedvezmény

A családi kedvezmény érvényesítésére jogosultak családi járulékkedvezményre is jogosultak. Így, ha a család nem tudja érvényesíteni a családi adókedvezmény összegét, azt az általa fizetett járulékból is érvényesíteni tudja.

A családi járulékkedvezmény lényege, hogy csökkenti a megfizetendő természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási

járulék és nyugdíjjárulék együttes összegét. Ennek megfelelően a biztosított és a családi kedvezményt megosztással érvényesítő biztosított házastársa, élettársa által együttesen ténylegesen érvényesített családi kedvezménnyel csökkentett összeg 15 %-a, de legfeljebb a járulékok együttes összege.

Az egyéni vállalkozó családi járulékkedvezményt vehet igénybe a kivétet, illetőleg az átalányban megállapított jövedelmet terhelő járulékok erejéig, azaz főállású egyéni vállalkozó a számára előírt, minimum járulékalapból ezt akkor is érvényesítheti, ha a tényleges jövedelme ennél kisebb összegű. Tekintettel arra, hogy a családi járulékkedvezmény havi összegének megállapítására az egyéni vállalkozó saját maga köteles, ezért a családi járulékkedvezmény havi összegét havi bevallásban (58-as számú bevallás) kell bevallania.

Természetesen a családi járulékkedvezmény érvényesítése nem érinti a biztosított társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságát és az ellátások összegét.